

2021-10-20
A2021/01978

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsförmedlingen
113 43 Stockholm

Uppdrag till Arbetsförmedlingen att analysera vissa förutsättningar för matchningstjänster

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Arbetsförmedlingen att analysera och redovisa vissa förutsättningar inför den närmare utformningen av vidareutvecklade matchningstjänster och som underlag för den fortsatta reformeringen av myndigheten.

Analysera vissa förutsättningar för matchningstjänster

Av Ds *Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet* (A2021/27) framgår att en ny insats benämnd förmedlingsinsatser ska införas. Syftet med förmedlingsinsatserna är att den arbetssökande ska få varaktigt arbete, antingen via direkt matchning eller vid behov via reguljär utbildning. Förmedlingsinsatserna införs för att ge en tydligare rättslig reglering för de matchningstjänster som Arbetsförmedlingen anskaffar. Regeringen gav i regleringsbrevet för 2021 Arbetsförmedlingen i uppdrag (A2021/02639) att bl.a. vidareutveckla ersättningsmodeller inom de utvecklade matchningstjänsterna. Med matchningstjänster menas i det följande dessa vidareutvecklade matchningstjänster.

Matchningstjänsterna ska utformas så att alla deltagare får ett ändamålsenligt stöd

Utgångspunkter och inriktning för analysen

Matchningstjänsterna ska omfatta breda grupper av arbetslösa med behov av sådana tjänster inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. Arbetsförmedlingen ska utforma och anskaffa matchningstjänster på ett sätt som beaktar att det även fortsättningsvis ska finnas en bredd av andra

arbetsmarknadspolitiska insatser för arbetssökande som utförs av t.ex. leverantörer, kommuner, arbetsgivare och idéburna aktörer, eller i Arbetsförmedlingens egen regi. Arbetsförmedlingen ska verka för att ett sådant utbud av insatser ska finnas genom anskaffning, samverkan eller överenskommelser och säkerställa att den enskilde prövas brett mot och kan anvisas till olika arbetsmarknadspolitiska insatser utifrån vad som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Detta gäller särskilt för dem som har behov av förberedande eller mer rustande insatser än vad som ges inom ramen för matchningstjänster.

Arbetsförmedlingen ska säkerställa att alla deltagare i matchningstjänster ges ett ändamålsenligt stöd. Myndigheten ska anskaffa och utforma matchningstjänster så att leverantörerna ska stödja alla deltagare att nå varaktiga resultat och så att deltagare som står längre från arbetsmarknaden inte prioriteras bort (s.k. parkering), bl.a. genom ekonomiska incitament i form av ersättningar till leverantörer. Ersättningen ska därför differentieras utifrån deltagarnas förutsättningar att nå målet med insatsen, t.ex. inom en kategoriindelning, s.k. spår.

De tjänster som myndigheten anskaffar ska också utformas så att de främjar mångfald och jämställdhet samt motverkar diskriminering i arbetslivet och en könsuppdelning på arbetsmarknaden.

Analyser avseende stödet till deltagarna

Arbetsförmedlingen ska analysera och redovisa:

- hur matchningstjänster kan utformas i syfte att leverantörer ska ge ett ändamålsenligt stöd till alla deltagare i matchningstjänster och att leverantörerna inte prioriterar bort de deltagare som står längre ifrån arbetsmarknaden (s.k. parkering), bl.a. genom ekonomiska incitament i form av ersättningar till leverantörer som differentieras utifrån deltagarnas förutsättningar att få arbete, varierande utförarkrav och innehåll inom olika delar av tjänsterna och genom kontroll och uppföljning av leverantörer och tjänster,
- hur matchningstjänsterna kan utformas i syfte att främja goda resultat för både kvinnor och män, inklusive de som står långt från arbetsmarknaden, samt i syfte att motverka diskriminering, samt
- hur matchningstjänsterna kan utformas och anskaffas på ett sätt som beaktar att det även fortsättningsvis ska finnas tillgång till andra arbetsmarknadspolitiska insatser, bl.a. genom projekt i samverkan eller överenskommelser, särskilt med kommunerna.

Ersättningsmodeller för leverantörer ska ge incitament för leverantörerna att nå varaktiga resultat

Utgångspunkter och inriktning för analysen

Arbetsförmedlingen ska enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2021 (A2021/02639) vidareutveckla ersättningsmodeller för leverantörer för att de ska bidra till förbättrade resultat, mer varaktiga utfall och större kostnadseffektivitet i tjänsterna.

Resultatersättningen för övergång till arbete ska framför allt ge leverantörerna incitament att stödja deltagarna i matchningstjänster till varaktigt arbete, samtidigt som leverantörerna också ska ha incitament att stödja deltagare till mer tillfälligt arbete som kan leda till varaktigt arbete. Resultatersättningen för övergång till utbildning ska ge leverantörerna incitament att stödja deltagarna till sådan utbildning inom det reguljära utbildningssystemet¹ som deltagarna är i behov av för att få varaktigt arbete eller som bidrar till en förbättrad kompetensförsörjning. Varaktiga resultat ska motsvara en tillräckligt lång tid i arbete för att undvika att arbetslösa snabbt återgår i arbetslöshet respektive att den arbetssökande inte avbryter utbildning i förtid för att åter hamna i arbetslöshet. Ersättningarna ska ge leverantörer som presterar goda resultat påtagligt bättre ekonomiska förutsättningar att stanna kvar i systemet än leverantörer som presterar sämre resultat, med hänsyn tagen till att förutsättningar att nå resultat kan variera mellan de olika spåren.

Arbetsförmedlingen ska anskaffa matchningstjänster på ett sådant sätt att det finns förutsättningar att över tid och inom ramen för pågående anskaffning anpassa ersättningsnivåer i tjänsterna utifrån förändrade förutsättningar och behov, såsom ekonomiska ramar och konjunkturläge, och i syfte att nå ökad kostnadseffektivitet. Arbetsförmedlingen ska också upprätthålla kostnadskontroll i användningen och utformningen av tjänsterna.

Analys avseende ersättningsmodellen

Arbetsförmedlingen ska analysera och redovisa:

- hur det är möjligt att ge leverantörer incitament att nå mer varaktiga resultat genom att utbetalning av resultatersättning till leverantören delas

¹ Kommunal vuxenutbildning (komvux) inklusive sfi, yrkeshögskolor, universitet och högskolor samt folkhögskolor.

- upp över tid när deltagare i matchningstjänster har fått ett arbete som varat en något kortare tid, t.ex. tre månader, och hur den sista utbetalningen kan lämnas efter en längre tid i arbete än inom dagens matchningstjänster, t.ex. minst sex månader efter övergång till arbete,
- om och i så fall hur resultatersättning för ett utfall i form av en subventionerad anställning, t.ex. nystartsjobb, introduktionsjobb och extratjänster, kan behöva differentieras i förhållande till osubventionerat arbete i syfte att nå en förbättrad kostnadseffektivitet i matchningstjänsterna,
 - hur resultatersättningen för utbildning kan utformas, t.ex. genom att ersättningen är lägre än den resultatersättning som lämnas för arbete, i syfte att leverantörerna inte systematiskt ska prioritera övergångar till reguljär utbildning framför matchning till arbete, samt om och i så fall hur resultatersättning bör betalas ut först efter en viss tids studier så att ersättning inte betalas ut om individen snabbt återgår till arbetslöshet,
 - om och i så fall hur grundersättning och vid behov även resultatersättning till leverantörerna behöver anpassas till att en deltagare i matchningstjänster också samtidigt tar del av annan arbetsmarknadspolitisk insats, t.ex. arbetspraktik, eller en förberedande insats såsom sfi eller yrkessvenska, i syfte att ersättningen till leverantören ska vara kostnadseffektiv, samt
 - hur det är möjligt att över tid och under en pågående avtalsperiod anpassa ersättningsmodellen för leverantörerna till förändrade förutsättningar, såsom förändringar av konjunktur och arbetslöshetens sammansättning, bl.a. för att motverka dödviktseffekter då efterfrågan på arbetskraft stärks och främja matchningsinsatser då efterfrågan minskar, liksom hur det är möjligt att nå kontinuerliga förbättringar av kostnadseffektivitet och kostnadskontroll över tid.

Det ska finnas ett likvärdigt utbud av matchningstjänster i hela landet

Utgångspunkter och inriktning för analysen

Arbetsförmedlingen har i uppdrag enligt regleringsbrevet för 2021 att se över anskaffningen och utformningen av matchningstjänsterna i syfte att tjänsterna kan tillhandahållas på ett effektivt sätt i hela landet, inklusive i mer glest befolkade delar av leveransområden som används för anskaffning (A2021/02639).

Arbetsförmedlingen ska i den reformerade verksamheten fortsatt upprätthålla en likvärdig tillgång till såväl grundläggande service som arbetsmarknadspolitiska insatser, inklusive matchningstjänster, i hela landet.

Analys avseende likvärdigt utbud av matchningstjänster i hela landet

Arbetsförmedlingen ska analysera och redovisa:

- hur leveransområden kan utformas i syfte att bidra till att på ett kostnadseffektivt sätt säkerställa en likvärdig tillgång till matchningstjänster i hela landet, t.ex. vad gäller geografisk storlek och förekomsten av glest och tätare befolkade områden inom olika leveransområden, samt vilka krav som kan ställas på leverantörer att tillhandahålla tjänster inom dessa leveransområden,
- om och i så fall hur ersättningen till leverantörerna bör variera mellan t.ex. tätare och mer glest befolkade områden i syfte att ge incitament för leverantörerna att tillhandahålla matchningstjänster likvärdigt över landet på ett kostnadseffektivt sätt och utan att den genomsnittliga styckkostnaden inom tjänsterna ökar, samt
- vilka andra krav på utförande av matchningstjänster som kan ställas i syfte att nå en likvärdig tillgång till tjänster, exempelvis krav på lokal närvaro eller krav om att tjänster ska tillhandahållas fysiskt eller får tillhandahållas på distans.

Redovisning av uppdraget

Arbetsförmedlingen ska redovisa relevanta konsekvenser samt ställningstaganden som gjorts i analyserna och argument för dessa. Myndigheten ska beakta att verksamheten ska utformas på ett kostnadseffektivt sätt inom ramen för tilldelade medel.

Arbetsförmedlingen ska löpande hålla Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) informerat om uppdragets genomförande. Uppdraget ska redovisas slutligt till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 11 mars 2022.

Bakgrund

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska reformeras. Syftet med reformen är att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och bidra till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet. Arbetsförmedlingen ska fortsatt ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken och ansvara för att det finns en väl fungerande arbetsmarknadspolitisk verksamhet i hela landet, men matchande och rustande insatser ska i huvudsak utföras av fristående aktörer.

Reformeringen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska ske ordnat och successivt och det ska finnas en fungerande verksamhet för arbetssökande och arbetsgivare i hela landet. Regeringen har gett Arbetsförmedlingen flera uppdrag om genomförandet av den reformerade verksamheten. Det har bl.a. skett i regleringsbrev för 2019, 2020 och 2021 samt genom särskilda uppdrag. Uppdragen har bl.a. gällt att myndigheten ska säkerställa att det finns en ändamålsenlig genomförandeorganisation som skapar förutsättningar för ett successivt genomförande av reformeringen. Regeringen gav i regleringsbrevet för 2020 Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa utvecklade matchningstjänster under 2020 för att dra lärdomar inför ett kommande system. I regleringsbrevet för 2021 har regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att bl.a. påbörja en utökning av utvecklade matchningstjänster till fler leveransområden tidigt under 2021 och att vidareutveckla ersättningsmodeller. Arbetsförmedlingen ska också säkerställa en väl fungerande kontroll och uppföljning av fristående aktörer, kontroll av individersättningar för deltagare i matchningstjänster samt tillgång till data avseende den verksamhet som bedrivs hos fristående aktörer.

Av budgetpropositionen för 2022 framgår vidare att Arbetsförmedlingen kommer att ha en viktig roll även i den reformerade arbetsmarknadspolitiska verksamheten. En väl fungerande myndighet möjliggör att reformeringen sker ordnat och att det finns en ändamålsenlig närvaro och arbetsmarknadspolitisk verksamhet som kan erbjuda en likvärdig service i hela landet. Stora delar av myndighetens verksamhet kommer att kvarstå även då matchande och rustande insatser i huvudsak ska utföras av fristående aktörer. Det ska fortsatt finnas en bredd av arbetsmarknadspolitiska insatser och det är Arbetsförmedlingens ansvar att de finns tillgängliga, genom anskaffning, samverkan, överenskommelser eller genom att de utförs i egen regi. Reformeringen av Arbetsförmedlingen medför att arbetsmarknadspolitiska insatser i större utsträckning utförs av fristående aktörer. Myndighetens kontrolluppdrag blir därmed än viktigare.

I departementspromemorian *Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet (A2021:27)* ges en övergripande beskrivning av hur den reformerade arbetsmarknadspolitiska verksamheten är tänkt att se ut.

På regeringens vägnar

Eva Nordmark

Cecilia Blomberg

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet/IAS
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/OFA/K
Finansdepartementet/OFA/OU
Finansdepartementet/OFA/SFÖ
Infrastrukturdepartementet/ESD
Kulturdepartementet/CSM
Näringsdepartementet/MK
Näringsdepartementet/RTL
Socialdepartementet/SOF
Utbildningsdepartementet/GV
Utbildningsdepartementet/UH